

A potyázó

A temető hátsó sorából, a ravatal mögött szürke sírmenet. Zord reggel van. Lassan haladnak a szomorú tubaszóban. A sírköveken dér. Négy díszruhás viszi a koporsót, egyéb mozgás nemigen érzékelhető.

A bejáratnál feltűnik egy pipát pöfékelő kalapos úr. Komótosan indul a csoport felé. Csatlakozik a menethez. Lehajtott fejjel fürkészi a gyászolók arcát. A menetbe olvad.

A mellette lépdelő hatvanas asszony siránkozni kezd. A kalapos úr igyekszik vigasztalni:

– Pedig arany szíve volt...

A hölgy csodálkozva:

– Arany? Gyémánt!

Megérkeznek a sírgödörhöz. Mint valami színházi jelenetben: az anya kiszakítja magát férje karjából, és a koporsóra borul.

– Fiam! Miért álltál be közéjük?

Közvetlenül a sírnál áll a család. Két kamaszsrác, egy kisebb lány, és egy szakállas férfi, aki monoton, dörmögő hangon sír. A pap belekezd a nekrológba:

– Porból lettél, s porrá lészel... szerető szüleid búcsúznak tőled...

Az anya virágszirmot szór a koporsóra. A szüntelenül kántáló pap szavait halkán kíséri a tubaszó. A kalapos egy hátrább álló, kisebb társasághoz csapódik. Vélhetően távoli hozzátartozók. Egy fókaképű asszony, az ő értelmileg nem túl erős fiacskája, és valami gazdaember.

– Tisztelem, ez rettenetes! De változtatni nem tudunk, ami történt, megtörtént...

Rázza a fejét, és a földet nézi hosszasan, majd hirtelen, mintha mi sem történne, így szól:

– Kérnek kávét? Frissen darált, olasz.

Maca Jánosné és Maca János gránitsírára helyezi termosztát, és előveszi táskájából a porceláncsészéket. Amazok szemükkel kérik a kávét, de nem szólnak. Tiltakozik a bennük lakó jó ízlés, nem tartják időszerűnek, hisz még zajlik a ceremónia.

A kalapos lassan szürcsöli a kávét, s újratömi pipáját.

– Valamikor én is szíttam – dörmög a gazdakülsejű, a fiú pedig rejtelmesen vigyorog. A kalapos részvétet kíván a fókaképű asszonynak, aki csak ennyit mond:

– Nagyon megviselte a raktáros asszonyt, már alig látogat be a céghez. A sajátom szerencsére itt van – mutogat a huzamosan vigyorgóra. A kalapos grimaszt vág, elteszi az üres csészét. A szoborra dermedt idősebb testvérfiú mögé áll.

– Részvétem! Add át apukádnak és anyukádnak is. Én tanítottam, nagyon jó képességű fiú volt. Rettenetes... – ismét visszafojtott sírást színlel. A fiú hátra se néz, úgy bólint egyet. A kalapos most az apához közelít. Alig ér oda, mondja is:

– Uram, ha tudná... részvétem... és nagyon vigyázzon, sok arc csak most bújik elő. Eddig hol voltak? Amikor segítség kellett volna, vagy csak egy baráti szó. Előadják a *gyászoló jelenetet*, fájdalmasan siránkoznak, s közben halálosan unják az egészet. Higgyen nekem, csak a halotti tor jár a fejükben.

Az apa gyanakodva néz körül, és ennyit mond az idegennek:

– Köszönöm, uram, nagyon köszönöm.

A menet lassan kioldalog a temetőből. Betérnek a közeli Halotti Tor-túra nevű étterembe. Az apa mutatja, hogy ki hol foglaljon helyet. Az idegent meglepően közel ülteti magához: „Maga éles szemű barátom, ide”. A leves után, az apa megkérdi a kalapos úrtól:

– Ön honnan is?...

A nagyobb fiú szólal meg:

– Az úr tanította Jóskát!

Az apa bólint. A kalapos úr feláll és snapsztól fűtötten halotti búcsúztatót rögtönöz:

– Nem mindennapi gyerek volt ez a Jóska! Az egész tanári kar szerette! Persze, egy kis csínytevő volt, de kérdem, ki nem az közülünk? Talán ott, hátul az a kéköltönyös úr épp a cége pénzével kombinálgat törvénytelenül. A valódi tragédia pedig az, amikor egy gyermeket veszítünk el. És milyen gyermeket?

Újra a jól bevált szipákolás. Rogyadozva áll, zsebkendőjébe fújja orrát, majd mintha mondani akarna valamit, de legyint, és leül sírásra torzított arccal. Vállát az apa keze veregeti meg, ezt suttogja:

– Köszönöm tanár úr, köszönöm. Ismét csodálatosan beszélt.

Az anya is hálásan néz rá, de szólni nem tud.

A kalapos úr örömmel nyugtázza a húsleves érkezését. Először magának mer, közben hangosan:

– Most nem a poharam emelem, hanem levesemet szedem drága Jóskánk emlékére, hisz enni azt szeretett, noha nem látszott rajta...

Jólesett ezt kimondani; szabadon, természetesen jött belőle. Utána döbbent csak rá, hogy milyen felelőtlenül beszélt arról, amiről nincs is tudomása. Megnyugvására egyre többen kezdenek bólogatni, néhány távoli hozzátartozó bátortalanul elmosolyodik.

Feláll egy szigorú ábrázatú úr:

– Kalapban fogyaszt és diskurál! Maga zsidó?

– Uram, ez hagyomány. Apám méltóságteljes ember volt. A kalapot csak szűk körben vette le.

– Értem, értem, ez is egyfajta válasz. Maga ismeri Szintúgyékat? A múlthéten is láttam az unokája esküvőjén.

– Igen, ott voltam! Nem egy Szintúgyot tanítottam, nem egy generáción keresztül.

A szigorú küllemű férfi lemondó ábrázattal foglal helyet, mintha méltatlannak tartaná a további társalgást. Egy asszonyka a halotról kezd beszélni, borongósabbá téve az amúgy is komor hangulatot. A kalapos hevesen rázza a fejét és mindenkinél fájdalmasabb fintort vág. Amint megérkezik a jó fűszeres bor, annak címkéjét lesi, és már alig hallja az óbégató asszonykát.

A kalapos úr jól megtömi magát a frissen szervírozott pörkölttel. Amikor már egy falat sem megy le a torkán, feláll. Hűvös tekintettel körbenéz, veszi kabátját, és mély fejhajtással elköszön.

Hazagyalogol csinos kis házába. Ledől a heverőre, és bejelöli a Temetői Közlönybe a közelgő temetési időpontokat.